

nak a bírónak kell akár hivatalból, akár kérelemre helyrehozni és a hibás végzést hatályon kívül helyezni (Kfszr. 11. §. 2. bek.). Határidőt, amely alatt ily intézkedés történhetik, a Kfszr. nem tartalmaz. Megeshetik tehát, hogy az adós ellen rég foganatosították azt a végrehajtást, talán már el is árverezték a végrehajtás alá vont ingó vagy ingatlan vagyontárgyakat, amikor valaki előáll azzal a kérelemmel, hogy tessék a végrehajtást elrendelő végzést hatályon kívül helyezni, mert értékesítést kérünk, sőt a bíró hivatalból is tehet ily intézkedést. Nyílt kérdés, hogyan szerez a bíró ilyenkor érvényt a maga intézkedésének és hogyan szerzi vissza a hitelezők számára az értékesítendő vagyont. Nyilvánvaló, hogy sem az árverési vevő, sem jóhiszemű más harmadik személy nem köteles ily vagyontárgyat visszaszolgáltatni. De ezen túlmenőleg helyes volna a rendelkezést oda korlátozottan alkalmazni, hogy a bíró ily intézkedést csak a res integra tartalma alatt tehet, de már nem, ha a végrehajtást foganatosították.

JOGALKOTAS

Miniszteri nyilatkozat és részvényjogi reform.

A kir. igazságügyminiszter, a napilapok jelentése szerint, Nagymaroson február 8-án tartott beszédében a részvényjognak egyelőre novelláris módosítása mellett tört lándzsát. A bajok főokát, amelyek a legsürgősebb segítséget igényelnek, abban az egyenlőtlenségben találta, amely a részvénytársaság vezetőségének jövedelme és a részvények jövedelmezősége között van.

Mi kénytelenek vagyunk feltételezni, hogy ez illetékes kijelentés inkább a szónoki hév elragadtatásában és a meggyőzni akarás le Bon-i fegyvereinek igénybevételében találja magyarázatát, mint a komoly jogászai meggyőződést kialakító tényezőkben. Mert bizonyára az orvosolni való hibák közé tartozik a miniszter úr említette nyavalya, de a szemléletnek ez a módja erősen emlékeztet azokra a nyilatkozatokra, amelyek egy-egy sérelmes intézkedés, eset vagy ítélet szemszögéből intézmények, törvények és szervezetek helyes vagy helytelen voltát bírálják meg.

Hogy szükség van-e részvényjogi reformra s ha igen: mily mértékű legyen az, — etekintetben ehelyütt állást foglalni nem kívánunk. A miniszter úr kijelentése azonban mulhatatlanul felveti a kérdést, melyek azok a szempontok, amelyek hivatva vannak arra, hogy elbíráltassanak, mielőtt a reform kérdésében döntünk.

A részvényjogi reform kérdése elsősorban gazdasági kérdés. Elsősorban tehát a gazdasági ténye-

zövet kell vizsgálat tárgyává tenni. Nemcsak azokat, amelyek a kérdés aktualitását eldöntik, ahol t. i. az érdekellentétek a legmerevebben fognak nyilatkozni, hanem főleg azokat, amelyek a gazdálkodás strukturális kérdéseit érintik, vagyis azt, hogy *részvényjogunk jelenlegi szabályozása* és gazdálkodásunk mai rendje mint viszonylanak *egymáshoz*. Kereskedelmi törvényünk s a megalkotását követő négy decennium nem ismerte a gazdaságnak azokat a formáit, amelyeket a háború, az infláció, a tőkeszegénység és a tőkehalmozódás kifejlesztett. A rt. formájában működő közüzemek, a részvénytársasági formában működő testvér-, anyag- és leányvállalatok, a horizontális koncernek, a rokonvállalatok gazdasági sorsát intéző ú. n. Organisationsgesellschaftok, a háborút követő idők gazdasági szükségyszerűségei. A többes szavazati jogot nyújtó részvények új formái, az igazgatóság és az abban résztvevő bankok letéti részvényei, a készlet-részvények stb., stb. az infláció igazi mérges virágai. Minderről tudunk, látjuk — főként a német gazdasági életben azok jelentkezését, legtöbbször ártalmas hatását. Csak egyet nem tudunk: hol és mily mértékben valósultak ezek meg nálunk. Amíg arra a kérdésre válaszolni nem tudunk, hogy a gazdasági élet minő újabb formák között bonyolódik le nálunk, amíg azt nem tudjuk megmondani, hogy ezek az új gazdasági formák mennyire alakultak ki, mennyiben gyökerestek meg, mennyire állapodtak meg, addig azt sem tudjuk, hogy mi az a matéria, amit a szabályozás körébe kívánunk vonni.

A magyar törvények, különösen a magyar hiteljogi törvények erősen magukon viselik a német minták nyomát. A magyar részvényjogi reformmozgalom sorsát is nagymértékben befolyásolták a német párhuzamos irányú mozgalmak. A Magyar Jogászegylet — hallomás szerint — vizsgálat tárgyává kívánja tenni az alig fél-év előtt megjelent német hivatalos tervezet elveit és szabályait. Aki az „Ausschuss zur Untersuchung der Erzeugungs — und Absatzbedingungen der deutschen Wirtschaft“ I. albízottság, 3. munkacsoportjának „Változások az egyes vállalatok és koncernek részvényjogi alakulásában” címet viselő általános jelentést olvassa (E. S. Mittler und Sohn Berlin, 1930.), az nem zárkozhatik el annak megállapítása alól, hogy a fentebb hangsúlyozott gazdasági szempontok kiemelése, termékeny irányítást adhat a magyar részvényjogi reform irányítóinak, azonban e szempontokon túl alig valamit. A magyar gazdasági élet strukturális változásai önálló kutatást s önálló, főként statisztikai megállapítást igényelnek. Prima vista is megállapítható pl., hogy a né-

met részvényjogi reformmozgalomnak egyik főindító oka, amely a német tervezet intézkedéseinek sorozatát eredményezte, nevezetesen a tőkehalmozódás és a nyomán járó vállalati összekapcsolódás- és fonódás nálunk vagy még alig bir nagyobb gazdasági jelentőséggel, — vagy ha igen: alig érett még meg a törvényhozási intézkedésre. Ellenben az elszegényedéssel kapcsolatos jelenségek, aminők a törpe társaságok, a kis névértékű részvények, a részvények elaprózásának kérdése, stb., stb. fokozott figyelmet érdemelnek. De mindez csak gyanítás. A döntő és hangsúlyozandó az, hogy a világon szerteszét található részvényjogi reformmozgalmak csak annyiban hasznosíthatók nálunk, amennyiben szempontokat adnak a gazdasági tények kivizsgálására. Az elsődleges feladat azonban e tények gondos, alapos és a jogászai teremteni-vágyástól mentes vizsgálata. S ha mindez megtörtént, csak akkor lehet dönteni abban a kérdésben, hogy mennyiben kell reform! Mindenki tudja, hogy K. T. részvényjogi részében elavult, hogy részvényjogunk ma már a bírói gyakorlatban és nem a törvényben él, — azonban ez nem szabad, hogy idegen intézmények átvételére befolyásoljon bennünket. A gazdasági életben éppenúgy, mint a nemzeti élet egyéb területein, a jelenségek mélyen benne gyökereznek egy hosszú fejlődés kialakította talajban, amelybe új intézményeket az alap kivizsgálása nélkül beleültetni botorság volna.

Tehát először a gazdasági élet vizsgálata s csak azután a konzekvenciák levonása. S ha a vizsgálat során a vállalati igazgatók fizetése s a részvényesek osztalékigénye között okozati kapcsolat találtatnék, úgy a jogi és gazdasági közvélemény e megállapítás nyomása alatt gyorsan meg fogja találni a helyes viszony megállapításának útját.

Dr. Huppert Leó.

A gyermekek, fiatalok és nők védelme a munka jogában.

A Budapesti Közlöny 1931. évi január hó 28-iki számában megjelent a kereskedelemügyi miniszter 150.443/1930. K. M. sz. rendelete, amely az 1928:V. t.-c.-nek (mely az iparban, valamint némely más vállalatnál alkalmazott gyermekek, fiatalok és nők védelméről szól) 1—3, 8, 12—16, 18—20, 22—24 és 30. §§-ait 1931. évi július hó 1-től kezdve életbelépteti.

A rendelkezések egy része vonatkozik általában úgy a gyermekekre és fiatalokra mint a nőre, — más része pedig különösen a három közül valamelyikre.